

עניני סוכוס

מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קודש אלה הם מועדי. ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון.

הקושיא ידוע מה ענין שבת אצל מועדות.

ויש לפרש על דרך רמז. דהנה, המספר של הימים טובים הם ששה ימים. ב' של פסח, א' של שבועות, א' של ראש השנה, וב' של סוכוס. ובכל יום טוב מותר לעשות מלאכה של צורך אוכל נפש. וזאת הוא הכוונה, דקאי הכל על המועדות. ששת ימים דהיינו כל ימי המועדות תעשה מלאכה לצורך אוכל נפש, אבל ביום השביעי דהיינו יום כיפור שבת שבתון היא כל מלאכה לא תעשו, ואפילו צורך אוכל נפש אסור.

(חנוכת התורה)

אך בחמשה עשר יום לחדש השביעי באספכם את תבואת הארץ ותחגו את חג ה'... ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר.

מדוע ביום הכיפורים ובסוכוס נאמר החודש השביעי הזה, ואילו כאן גבי ארבעת המינים לא כתיב הזה.

והנה, איתא במס' שבת, שבשנה שיצאו ישראל ממצרים היה ר"ח ניסן ביום חמישי, וא' דפסח יצא ביום חמישי. א"כ לפי הסימן א"ת ב"ש ג"ר, ראש השנה הוא ביום שחל ג' דפסח, דהיינו שבת. וגם מה שאמר המדרש שמשה רבינו ירד ביום הכיפורים שחל ביום ב', א"כ ראש השנה יצא בשבת. והתורה מדבר כאן לצורך שעה, משא"כ בפרשת פינחס מדבר התורה לדורות.

נמצא שאם מדבר כאן התורה בראש השנה שחל בשבת, גם חג הסוכוס חל בשבת. לכן, ביום כיפור ומצות סוכה שאין נפקא מינה אם חלים בשבת או בחול, אפשר לכתוב "בחדש השביעי הזה", שבאותו זמן יחוגו אף הם כסדרם וכהלכתם. אבל במצות ארבעת המינים, שאם חל סוכוס בשבת ישנה גזירת חכמים שלא ליטול, א"כ אינו יכול התורה לכתוב הזה, משום דכאן איירי ביום טוב שחל בשבת. וממילא אמר התורה "בחודש השביעי" בלא הזה, דהוי כאילו מדבר על חודש השביעי אחר שסוכוס חל בחול, שאז תתקיים המצוה כהלכתה.

(פנינים משלחן גבוה)

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר.

איתא במדרש ובטור, וכי יום ראשין הוא, אלא ראשון לחשבון עוונות. ויש לעיין היה צריך לכתוב ראשון לעשיית עוונות, מאי זה לחשבון עוונות. ועוד קשה, למה מרמז זה בולקחתם דוקא ולא בפסוק של סוכה, הא כתיב שם יום ראשון ג"כ.

והנה, צריך להבין הטעם למה יש ג' מינים באגודה אחת והאתרוג בפני עצמו. והנה, כבר חלקו חז"ל בני אדם לארבע כתות ורמזו לד' מינים. אתרוג עושה פירות ויש בו טעם, הוא צדיק גמור שיש לו תורה ומעשים טובים. לולב עושה פירות ואין בו טעם, זה אדם שיש לו תורה ולא מעשים טובים. ויש בני אדם שיש להם מעשים טובים ולא תורה, הם נדמו להדס שיש בו טעם אבל אינו עושה פירות. וערבה נדמו לרשעים גמורים שהם חסורים מכל טוב. וכשמצטרף אלו שדומים ללולב והדס עם הערבה, אז נגד הערבה דהיינו הרשעים יחשבו הבינינים לצדיקים.

משא"כ אתרוג שהוא צדיק גמור בפנ"ע אין צריך צירוף, ואדרבה נגד האתרוג יחשבו הלולב והדס כרשעים. ומשום זה נצטרף הלולב והדס עם הערבה, והאתרוג בפנ"ע.

והנה, כשהיצר הרע בא לקטרג על בני ישראל לומר שהם לא למד תורה או שלא עשה מעשים טובים כמו לולב והדס, בא כלל ישראל ומאגד עם הערבה להורות שהם אינו רשעים ואדרבה כנגד הערבה נחשבו לצדיקים. וזהו מה שאמרו חז"ל ראשון לחשבון עוונות, שכשהיצר הרע בא לחשוב העוונות של כלל ישראל מאגד הן עם הערבה לומר שהם נראה כצדיקים. וזהו דוקא מרומז בולקחתם ולא בסוכה.